

Lisa Brice soleert in het GEM

Paint it blue

Lisa Brice presenteert zich in het GEM als een strijdbare kunstenaar die slim gebruikmaakt van vrouwelijk naakt. De kleur blauw is haar wapen.

Door **Hendrik van Leeuwen**

RECENSIE

Blauw is de belangrijkste kleur voor Lisa Brice (Kaapstad, 1968), nu te zien in het GEM. En ze is niet de enige schilder voor wie dat geldt. De roem van Picasso begon met zijn blauwe periode waarin hij armoede, droefheid en liefdesverdriet tot onderwerp verhieft. De 'blues' is een fenomeen dat niet alleen in de muziek een begrip werd, het groengetinte blauw van Picasso sloot er feilloos bij aan.

Traditiegetrouw was blauw een hemelse kleur die met Maria werd geassocieerd. Bekleed met bovennatuurlijke macht droeg zij een mantel die gewone stervelingen moest herinneren aan de oneindigheid boven hun hoofd en zo iets moois mocht wel wat kosten. Het ideale pigment – lapis lazuli – werd aangevoerd uit de mijnen van Afghanistan en was zo schreeuwend duur dat het vaak apart op de rekening stond. Arbeid was goedkoper dan de warme kleur blauw die algemeen bekend werd onder de naam ultramarijn (van ver onder de naam ultramarijn (van ver onder zee)).

Naakte vrouwen

Omdat de prijs zo'n barrière was, schreef de Franse regering in 1824 een wedstrijd uit voor een betaalbare chemische vervanger. (Over cultureel besef gesproken, ziet u een Nederlands kabinet zoiets doen?) Dit nieuwe Franse ultramarijn werd

onder schilders al snel de norm. Toch vond menigeen de namaakkleur te plat. Deze miste de minerale fonkeling van het origineel en daarom ontwikkelde Yves Klein zijn eigen pigment – het International Klein Blue (IKB) – dat wel die onpeilbare diepte oproep. Helaas was de toepassing waarmee hij roem vergaarde nogal platvloers. Op openbare happeningen smeerde hij naakte vrouwen in met zijn IKB en drukten deze 'modellen' hun lichaamsvormen af op papier. Lisa Brice geeft er commentaar op met een schets van een vrouw die zichzelf met blauwe verf begint en dat nogal moeizaam afdrukt. Welke vrouw zou zoiets zelf verzinzen?

Nog cynischer is haar commentaar op 'L'origine du monde'. Dit beruchte schilderij van Gustave Courbet uit 1866 biedt een onbelemmerde blik op de venusheuvel om het in kuise termen te omschrijven. Ofschon zij is getooid met een weelderige bos haar die het meeste verhuult, veroorzaakte het schilderij natuurlijk toch een schandaal. Het hing achter een groen gordijntje in de rookkamer (alleen voor heren) van de opdrachtgever. Brice wijdt er een hilarische parodie aan: de vrouw die op een spiegel staat om haar eigen onderlijf na te schilderen kan slechts met moeite een dergelijk zelfportret maken.

Guerrilla Girls

Kunnen schilders ons nog beroeren met vrouwelijk naakt? Vóór de komst van fotografie en film was dat geen punt, maar nu? Eeuwenlang werd er in de canon van de kunst

geen plek voor vrouwelijke schilders ingeruimd, dus was de mannelijke visie de enig mogelijke. Daarom stelden de Guerrilla Girls in 1985 de vraag: 'Do women have to be naked to get in the museum?' De feministische actiegroep uit New York wrikte de deur van het Metropolitan Museum open en sindsdien groeit de aandacht voor vrouwelijke kunstenaars gestaag. Het Kunstmuseum Den Haag heeft al prachtige tentoonstellingen gewijd aan Helene Schjerfbeck, Louise Bourgeois, Lee Bontecou en Alice Neel. Ook het GEM is erg actief op dit terrein. Dat er zo nu en dan een erkende grootheid als Shirin Neshat wordt getoond, helpt mid-career-kunstenaars als Lisa Brice

een slimme manier. Ja, haar vrouwen paraderen open en bloot rond, maar wel met een brandende sigaret in de mond. Wat anderen ervan denken, kan ze niks schelen. Ze drinken bier en showen hun billen, maar blazen als een kat als de kijker te dichtbij komt. Het dominante gebruik van blauw helpt ook. Schilders noemen blauw een 'wijkende' kleur: het schept afstand.

Onderschildering

Eigenlijk berust haar stijl op de klassieke onderschildering. Licht en donker volstaan, alleen vertaalt Brice dat in wit en blauw. Hoewel het lijkt of elke kwaststreek in één klap raak is, verradt het gebruik van transparant papier de nodige studiearbeid, maar de kwast beweegt overtuigend tussen strak en soepel in. Lisa Brice sluit ook slim aan bij het selecte groepje vrouwen dat inmiddels wel tot de kunstgeschiedenis is doorgedrongen. Helen Frankenthaler en Charlie Toorop zijn terugkerende heldinnen en Brice zet ze nadrukkelijk neer als rolmodel. Dus niet als leidend voorwerp maar volop in actie als schilders achter de ezel. Dat ze te pas en te onpas emmers met blauwe verf leeggieten op de vloer, lijkt een vreemde bezigheid, maar wie zijn territorium wil afbakenen moet niet kinderachtig zijn. En we gaan toch zeker niet moeilijk doen over wie dat gaat opruimen?

Kunnen schilders ons nog beroeren met vrouwelijk naakt?

enorm. Ze is al doorgebroken in de Angelsaksische wereld maar dit is de eerste museale stap op het Europese continent.

Eigenlijk moeten we twee dingen uit elkaar houden: de positie van vrouwen in de kunst en de 'male gaze' waarbij vrouwen als erotisch lustobject worden afgebeeld. Lisa Brice benut de bijna onontkoombare lading rond het vrouwelijk naakt op

Lisa Brice, 'Smoke and Mirrors', t/m (paas) maandag 5 april, GEM. Meer informatie: www.gem-online.nl

Lisa Brice, 'Untitled'.

Lisa Brice, 'Untitled', 2020.

Lisa Brice, 'Smoke and Mirrors', 2020. | Foto's: hndrk